

реалізації тарифної політики в галузі цивільної авіації [1]. Також під час перевірки було встановлено, що як уповноважений орган з питань цивільної авіації, Державіаслужба України у супереччю вимогам чинного законодавства, взагалі не проводила перевірки обґрунтованості встановлених тарифів на внутрішні пасажирські перевезення та не використовувала повноваження щодо скасування надмірно високих тарифів. Також Генеральна прокуратура України виявила відсутність пропозицій з боку Державіаслужби України про зміну до чинних законодавчих актів з питань цінового та тарифного регулювання у частині зменшення вартості перевезень у межах України. За результатами проведеної перевірки Генеральна прокуратура України внесла подання до Міністерства інфраструктури України, у якому зобов'язала усунути виявлені порушення.

Як висновок, за відсутності функції нагляду за додержанням і застосуванням законів в умовах низької правової культури постраждає лише простий громадянин, який залишиться сам на сам зі своєю проблемою, а також бездіяльністю, бюрократизмом та «круговою порукою» владних структур.

Література

1. Генпрокуратура виявила завищення тарифів в галузі цивільної авіації: Повідомлення прес-служби Генеральної прокуратури України від 07.05.2014 р. / Веб-портал Генеральної прокуратури України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_t=rec&id=138106.

2. Искандеров Е. Ф. Правозащитная деятельность органов прокуратуры: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 / Искандеров Ельчин Фирдовси огли; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.» – О., 2013. – 20 с.

3. Стояновський В. О. Прокурорський нагляд за додержанням бюджетного законодавства як форма і напрям правозахисної діяльності органів прокуратури / В. О. Стояновський // Вісник Академії адвокатури України. – 2011. – № 3 (22). – С. 182-188.

4. Сухонос В. В. Прокуратура в механізмі української держави: проблеми теорії та практики: автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.10 / Сухонос Віктор Володимирович; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2009. – 33 с.

УДК 343.01 (043.2)

Кочнєва А. О., асистент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ЩОДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

23 травня 2013 року Верховна Рада України прийняла Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України

стосовно відповідальності юридичних осіб», яким внесено зміни до Кримінального, Кримінального процесуального кодексів України і Законів України «Про засади запобігання і протидії корупції» та «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві».

Змінами до Кримінального кодексу України передбачається визначити конкретний перелік злочинів, за вчинення яких уповноваженою особою юридичної особи, до останньої можуть бути застосовані заходи кримінально-правового характеру, підстави звільнення юридичної особи від їх застосування, види заходів кримінально-правового характеру та загальні правила їх застосування.

Положеннями закону передбачається застосування до юридичних осіб «заходів кримінально-правового характеру», якими пропонується вважати (нова стаття 96-6 КК України) штраф, конфіскацію майна та ліквідацію юридичної особи. При цьому підставою для застосування до юридичної особи цих «заходів кримінально-правового характеру» є вчинення її уповноваженою особою від імені та в інтересах юридичної особи будь-якого зі злочинів, передбачених статтями 209, 306, частиною першою і другою статті 368-3, частиною першою і другою статті 368-4, статтями 369, 369-2 КК, або вчинення уповноваженою особою від імені юридичної особи будь-якого зі злочинів, передбачених статтями 258–258-5 КК України [2]. При цьому під уповноваженими особами юридичної особи розуміються службові особи юридичної особи, а також інші особи, які відповідно до закону, установчих документів юридичної особи чи договору мають право діяти від імені юридичної особи.

Положення закону суперечать основним засадам кримінального права України, зокрема, принципу особистої відповідальності та принципу винної відповідальності особи. Положення закону фактично передбачають створення у кримінальному законодавстві України юридичної фікції, згідно з якою юридична особа піддаватиметься санкціям, тобто апріорі вважатиметься такою, що вчинила злочин, у тому разі, якщо певний злочин вчинили її керівник, засновник, учасник чи інша уповноважена особа. Таким чином, запропонована конструкція вимагає вважати юридичну особу такою, що вчинила злочин, у тих випадках, коли фактично не встановлено вчинення нею суспільно небезпечного діяння, передбаченого статтями 209, 258 – 258-5, 306, 368 – 369-2 КК України.

Є досить нечіткими, а відтак і такими, що надають можливості для «необхідного тлумачення», критерії зв'язку юридичної особи з вчиненими злочинами. Зокрема, вказано, що необхідно, щоб злочин був вчинений уповноваженою особою юридичної особи від імені та в інтересах юридичної особи і спрямований на отримання нею неправомірної вигоди

або створення умов для отримання такої вигоди, а так само на ухилення від передбаченої законом відповідальності. Але, як відомо, юридична особа є самостійним суб'єктом правовідносин, не може нести відповідальність за дії своїх засновників та уповноважених осіб. Також відповідальність юридичної особи опосередкована волею, свідомістю фізичних осіб, які діють від її імені. При цьому юридична особа, як суб'єкт кримінальної відповідальності, не може жодним чином впливати на дії уповноважених осіб, запобігти вчиненню ними злочину. Тобто в діях юридичної особи не може бути такої складової, як суб'єктивна сторона злочину, наявність якої (як і інших елементів складу злочину) є обов'язковою умовою кримінальної відповідальності.

Проблемною є і ситуація з особами, які володіють корпоративними правами щодо юридичних осіб (засновники, учасники). Вони можуть жодним чином не знати про вчинення уповноваженими особами (виконавчим органом представником тощо) кримінально караних діянь, не брати участі у них, не отримувати вигоду від цих діянь, але їх права можуть бути порушені у разі притягнення юридичної особи до кримінальної відповідальності. Тобто фактично відповідальність будуть нести особи, які не вчиняли злочину, що суперечить основним завданням кримінального права та кримінального процесу – покарання винних та недопущення покарання невинних.

Отже, у даному випадку має місце подвійна юридична відповідальність – безпосередньо злочинця та фізичних осіб – учасників юридичної особи. Це прямо суперечить ст. 61 Конституції України, яка вказує на неможливість притягнення до юридичної відповідальності двічі за одне і те саме діяння [1].

Розмір впроваджених штрафів, навіть з урахуванням розстрочки сплати, є важким для більшості юридичних осіб, тому такі санкції можуть стати черговим інструментом для боротьби з непотрібними (неугодними). Особливо в умовах сучасної України, з її рівнем корупції у владі, заполітизованістю економіки, відвертою боротьбою фінансових груп. Додатково на можливість такого використання Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб» вказує і неможливість притягнення до кримінальної відповідальності юридичних осіб публічного права, які утримуються за рахунок бюджету та ліквідації тих, що мають стратегічне значення.

Таким чином, зміни до законодавства у зв'язку з прийняттям Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання

Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб», з одного боку, є видимістю виконання вимог

Євросоюзу, а з другого – черговим інструментом для усунення конкурентів.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

УДК 343.8

Кревсун О. М., здобувач,
Національна академія внутрішніх справ, м. Київ, Україна

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАМІНИ НЕВІДБУТОЇ ЧАСТИНИ ПОКАРАННЯ БІЛЬШ М'ЯКИМ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРОГРЕСИВНОЇ СИСТЕМИ ВИКОНАННЯ ПОКАРАННЯ

На сьогодні досить значну частину наукових досліджень спрямовано на вивчення елементів прогресивної системи виконання покарань, оскільки саме вони (елементи) є стимулами для виправлення та ресоціалізації осіб в установах виконання покарань (далі – УВП). Серед таких елементів чільне місце посідає в кримінально-виконавчому законодавстві інститут заміни невідбутої частини покарання більш м'яким. Однак незважаючи на значну кількість наукових досліджень все ж таки мають місце правові колізії, а в деяких випадках, навіть і прогалини в кримінально-виконавчому законодавстві. Це виявляється в тому, що засуджені обмежуються у своїх правах, а в деяких випадках позбавляються їх, що суперечить Конституції України та міжнародним нормам. Тому необхідним є внесення змін до кримінально-виконавчого законодавства, щоб в подальшому уникнути протиріч в тлумаченні нормативно-правових актів та їх застосування на практиці.

Питання правових аспектів заміни невідбутої частини покарання більш м'яким досліджувалось в наукових працях як вітчизняних так і зарубіжних авторів, зокрема О. Г. Демидова, С. І. Зельдова, С. І. Іванова, І. І. Карпеця, Л. Л. Крутікова, Л. В. Кузнецова, І. Д. Перлова, Л. В. Утевського, І. С. Яковець та ін.

В деяких наукових працях зазначається необхідність застосування диференційованого підходу до злочинців і врахування їх позитивної поведінки при відбуванні покарання, зокрема, при позбавленні волі на певний строк [1,